

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.436/2024/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. október 14.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): I. rendű
Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 3.B.30.090/2020/269., ítélet,
tárgyalás, 2023. május 22.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 22.Bf.11658/2023/22., ítélet,
nyilvános ülés, 2024. június 21.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.30.090/2020/269. számú és a Fővárosi Törvényszék 22.Bf.11658/2023/22. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2023. május 22. napján meghozott 3.B.30.090/2020/269. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett, egy esetben kísérleti szakban rekedt – csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], 10 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont], csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont], 28 rendbeli – 8 esetben társtettesként, 6 esetben közvetett tettesként elkövetett – közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont] és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §). Ezért őt – halmazati büntetésül – 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 450 napi tétel, napi tételenként 1.500 forint, így összesen 675.000 forint pénzbüntetésre, az ingatlanügynök, ingatlanforgalmazási ügyintéző foglalkozástól végleges hatályú eltiltásra és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az I. rendű terhelttel szemben 9.720.000 forint összegű vagyonekobbzást rendelt el. Ellenben az ellene sikkasztás büntette [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] és csalás büntette [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá a bejelentett polgári jogi igényekről, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2024. június 21. napján jogerős 22.Bf.11658/2023/22. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében akként változtatta meg, hogy az I. rendű terhelt terhére rótt 3 rendbeli csalás büntetéből [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] 2 rendbelit, a 10 rendbeli csalás büntetéből [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] 2 rendbelit folytatólagosan elkövetettnek minősített. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt terhére rótt közbizalom elleni bűncselekmények 25 rendbeli – 7 esetben társtettesként, 6 esetben közvetett tettesként elkövetett, 2 esetben kísérleti szakban rekedt – közokirat-hamisítás bünteténél [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], közokirat-hamisítás bünteténél [Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősülnek. Az I. rendű terhelttel szemben elrendelt vagyonekobbzás összegét 12.720.000 forintra változtatta. A polgári jogi igényekre, a bűnjelekre és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezések javítása, illetve egyéb pontosítások mellett az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját és a b) pont ba) alpontját megjelölve – terjesztett elő felülvizsgálati indítványt elsődlegesen a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan a felmentése, harmadlagosan pedig enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

[4] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a törvény ellenében állapította meg, hogy a határozata jogerős lett, ugyanis azzal, hogy 28 helyett 25 esetben állapította meg a bűnösségét közokirat-hamisítás büntetében, az elsőfokú bírósághoz képest ellentétes döntést hozott, és ezért megnyílt a másodfellebbezés, ekként a harmadfokú eljárás lehetősége. Ehhez kapcsolódóan indítványozta, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a másodfokú ítélet jogerősítő záradékát, és szerezze be a jogosultaktól a jogorvoslati nyilatkozataikat.

[5] Kifogásolta, hogy az eljáró bíróság a büntetőjogi felelősségét csalás büntetében is megállapította. Álláspontja szerint e bűncselekmény törvényi tényállása nem valósult meg maradéktalanul, mert az ahhoz elengedhetetlen károkozás nem történt meg. Ezen felül a törvénysértő módon terhére rótt bűncselekmények minősítésének eggyel kedvezőbbnek kellett volna lenniük.

[6] Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy minden esetben a szerződő felek akaratának, céljának, indítékának megfelelően járt el, az ő megbízásai alapján. Az évek során többször kérte ki ügyvédek véleményét azzal kapcsolatban, hogy az ilyen jellegű csereügyletek jogszerűek-e, és valamennyi esetben azt a tájékoztatást kapta, hogy e cselekmények nem minősülnek bűncselekménynek.

[7] A csereszerződések önkormányzati kezdeményezésekkel, segítségekkel, a szerződő felek – akaratuknak megfelelő – aláírásával és aktív közreműködésével, az önkormányzati bérleményi jog megszerzése érdekében történtek.

[8] A bajba jutott ügyfelek ismerőseik, rokonaik ajánlásai alapján kerültek vele kapcsolatba, akik tisztában voltak azzal is, hogy a csere jogügylet csak az illetékes önkormányzat hozzájárulásával valósulhat meg. Így tévedésbe ejtésről vagy tévedésben tartásról egyik ügylet esetén sem lehet szó.

[9] Hivatkozott arra, hogy ő csak segítséget nyújtott az ügyletekhez. Különbséget kell tenni aközött, hogy valaki az egész tevékenységet bűnös céllal végzi az átadott pénzek megszerzése érdekében, vagy pedig a cél eléréséhez eszközül használ fiktív szerződéseket. Önmagában a fiktív szerződések alapján ezért nem lehet a csalás elkövetését megállapítani.

[10] Nem lehet különválasztani azt, hogy mely esetek voltak azok, ahol a segítő szándék, és melyek voltak azok, amelyekben az átvett pénzösszegek megszerzése volt a cél. A folyamat minden esetben ugyanaz volt, arra pedig nem merült fel adat, hogy egyes esetekben mégis miért jött létre a lakáscsere, ha a bérleti joggal kapcsolatos összeg megszerzése volt a célja.

[11] Ennek alapján nincs arra jogalap, hogy külön legyenek választva azok a tényállások, ahol létrejött a lakáscsere, és azok, ahol nem.

[12] A valóságban az történt, hogy anyagi ellenszolgáltatás fejében segítséget kívánt nyújtani ezekhez a lakáscserékhez, amelyekhez egyes esetekben fiktív szerződéseket használt a vidéki ingatlanok vonatkozásában. Álláspontja szerint nem fedi a valóságot, hogy a vidéki ingatlanokat megvásárló személyeknek nem volt valós tulajdonszerzési szándékuk.

[13] Végezetül kifejtette, hogy a törvénysértő minősítéssel törvénysértő, eltúlzottan súlyos büntetést szabott ki a bíróság.

[14] A Legfőbb Ügyészség BF.1405/2024/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[15] Indokai szerint alaptalan az I. rendű terhelt arra való hivatkozása, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletével ellentétes döntést hozott, amikor a közbizalom elleni bűncselekmények minősítése során az elsőfokú ítélettel szemben 25 rendbeli közokirat-hamisításban állapította meg a büntetőjogi felelősségét. A másodfokú ítéletből ugyanis nyilvánvalóan kiderül, hogy a törvényszék e cselekmények körében nem kívánta szűkíteni a bűnösség körét, csupán az elkövetői minőség, a rendbeliség, illetve az elkövetési stádium tekintetében tért el az elsőfokú bíróságtól. Ezt külön is kiemelte azzal, hogy rögzítette, hogy a terhelték felmentésére irányuló fellebbezések nem vezettek eredményre.

[16] A felülvizsgálati indítvány csalás megállapításával összefüggő részével kapcsolatban utalt rá, hogy a jogerős ítéleti tényállás tartalmazza, hogy az I. rendű terhelt szándéka arra irányult, hogy jogtalan haszonszerzés érdekében másokat tévedésbe ejtsen, illetve tévedésben tartson, és ezzel kárt okozott.

[17] A csalás tényállásszerűsége szempontjából annak van jelentősége, hogy az elkövetőnek kezdettől fogva nem volt szándékában az ügyletből eredő teljesítés. E bűncselekmény esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén úgy rendelkezik a vagyonáról, ahogyan egyébként nem tette volna.

[18] Jelen ügyben az I. rendű terhelt terhére az eljáró bíróság akkor állapította meg a csalási cselekményeket, amikor a sértettektől úgy vett át pénzt, hogy a csereügylet lebonyolítása már eleve nem állt szándékában. Az egyes tényállási pontokban külön is hangsúlyozta a bíróság, hogy az I. rendű terheltnek nem volt tényleges ügyintézési akarata, szándéka az értékkülönbözet jogcímén birtokába kerülő pénz megszerzésére, és annak saját megélhetésére történő felhasználására irányult.

[19] Nem vezethet eredményre az I. rendű terhelt azon hivatkozása sem, hogy különböző ügyvédek és ügyvédi irodák többször adtak olyan véleményt a kérésére, hogy az eljárás tárgyát képező ügyletekhez hasonló szerződések nem valósítanak meg bűncselekményt.

[20] Ezzel az I. rendű terhelt valójában tévedésre hivatkozott, felülvizsgálati eljárásban azonban erre csak akkor van mód, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmasak e jogkövetkeztetés levonására. Ilyet pedig az irányadó tényállás nem tartalmaz.

[21] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[22] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében az I. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványban írtaknak megfelelően nyilatkozott.

III.

[23] Az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[24] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be.

649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[25] A felülvizsgálat elsődleges tárgyi előfeltétele, hogy az kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen vehető igénybe.

[26] A Kúria a felülvizsgálati indítványban írtak alapján, az I. rendű terhelt terhére rótt közokirat-hamisítás büntette rendbeliségére, illetve annak első- és másodfokú bíróság általi eltérő megítélésére figyelemmel mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy jelen ügyben helye van-e felülvizsgálatnak, avagy sem, ez esetben pedig harmadfokú eljárásnak.

[27] A Kúria e vizsgálatot a következők szerint végezte el.

[28] A Be. 615. § (1) bekezdése alapján a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.

[29] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés vagy megszüntetés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[30] Jelen esetben az elsőfokú bíróság az I. rendű terhelt bűnösségét 28 rendbeli – 8 esetben társtettesként, 6 esetben közvetett tettesként elkövetett – közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] mondta ki, ehhez képest a másodfokú bíróság az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekményeket 25 rendbeli – 7 esetben társtettesként, 6 esetben közvetett tettesként elkövetett, 2 esetben kísérleti szakban rekedt – közokirat-hamisítás büntetéként [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] minősítette.

[31] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja szerinti ellentétes döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.

[32] Helyesen mutatott rá a Legfőbb Ügyészség, hogy jelen ügyben erről nincs szó.

[33] A másodfokú bíróság az ítéletében kifejezetten rögzítette, hogy a vádlottak felmentését célzó fellebbezések nem vezettek eredményre {Fővárosi Törvényszék 22.Bf.11658/2023/22. számú ítélet [76] bekezdés}. Ebből az egyértelmű állásfoglalásból, illetve a másodfokú bíróság ítéletének indokolásából kitűnik, hogy a törvényszék e bűncselekmények tekintetében sem kívánta szűkíteni az I. rendű terhelt bűnösségének körét, csupán a minősítés körében, az elkövetői alakzat, a rendbeliség és az elkövetési stádium vonatkozásában tért el az elsőfokú bíróságtól.

[34] Az I. rendű terhelt e körben tett kifogásai tehát alaptalanok, a törvényszék döntése nem ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletével, harmadfokú eljárásnak nincs helye, a másodfokú ítélet jogerősítő záradékának hatályon kívül helyezése ekként szóba sem kerülhet.

[35] Ezt követően a Kúria rögzíti, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[36] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[37] Ehhez képest az I. rendű terhelt indítványa jelentős részében a bíróság bizonyítékértékelő, mérlegelő és azon keresztül a ténymegállapító tevékenységét kifogásolta a

bizonyítékok átértékelésének igényével, eltérő tényállás megállapítását célozva. Felülvizsgálati eljárásban erre nincs lehetőség, az indítvány ezen részében törvényben kizárt.

[38] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[39] A felülvizsgálati indítvány szerint az I. rendű terhelt nem követett el csalást, mert szándéka nem a sértettek megtévesztésére és pénzük megszerzésére, ekként nekik kár okozására, hanem a sértettek segítésére irányult, kár pedig nem is következett be.

[40] A Btk. 373. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy, aki jogtalan haszonszerzés végett más tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

[41] A csalás jogi tárgya kizárólag a vagyoni jog. A bűncselekmény elkövetési magatartása a tévedésbe ejtéssel vagy a tévedésben tartással kár okozása. A csalás kétmozzanatú tevékenységfolyamat, amelynek a megtévesztés az első fázisa, a bűncselekmény befejezettségéhez azonban a károkozás is szükséges. A megtévesztett személy az elkövető csalárd ráhatása következtében végez vagyoni joghatású cselekményt.

[42] Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy az alanyi oldal elemeként az úgynevezett alanyi okozatosság, azaz a tudattartalom, bűnösség (szándékos, gondatlan) és emellett a célzat az jogkövetkeztetés, és mint ilyen, felülvizsgálatban kifogás tárgyát képezheti.

[43] A csalás tényállásszerűsége szempontjából (alanyi oldalon) jelen ügyben annak van jelentősége, hogy az irányadó tényállás szerint az I. rendű terheltnek eleve minden esetben, kezdettől fogva a hozzá forduló, budapesti önkormányzati lakások bérleti jogát megszerezni kívánó személyek vásárlásra félretett pénzének csalárd módon történő megszerzése volt a célja {Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.30.090/2020/269. számú ítélet [15] és [26] bekezdés}. Csalás esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén, úgy rendelkezik a vagyonáról, ahogy azt egyébként nem tette volna.

[44] A terhelti tudatra vont következtetés ténybeli. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akaratú viszonyulása.

[45] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Az elkövető elkövetéskori tudattartalmára valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki) tényből lehet következtetni, s mint ilyen, ténykérdés. A tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása közvetett bizonyítás. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, amely ekként jogkérdés.

[46] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tényről és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[47] A felülvizsgálati indítvány valójában e jogi értékelést vitatta.

[48] Jelen ügyben az irányadó tényállás az alábbiak szerint tartalmazza az I. rendű terhelt szándékára vont jogi következtetés ténybeli alapjait:

- az I. rendű terhelt az ügyleteket magát hol ingatlanügynöknek, hol jogtanácsosnak kiadva bonyolította;
- azt a hamis látszatot keltette, hogy törvényesen el tudja intézni azt, hogy az ügyfeleivel a különböző budapesti önkormányzatok bérleti szerződést kössenek;
- a törvényi rendelkezésekkel szemben úgy hirdette különböző önkormányzati lakások bérleti jogát, hogy a bérleményt megszerezni kívánó ügyfeleinek fiktív tulajdonszerzést, csereingatlanokként vidéki ingatlanokra nézve adásvételi szerződések tulajdonszerzési szándék nélküli aláírását, így e körben a bérbeadó önkormányzatok megtévesztését irányozta elő;
- a hozzá fordulóknak abban a téves hiszemben, hogy a vidéki ingatlanok papíron történő, vételár átadása és tulajdonszerzési szándék nélküli adásvétele során jogszerűen járnak el, és valótlan tulajdonosi adatok bejegyeztetésével bűncselekményt nem követnek el, az I. rendű terhelt által javasolt ügymenetet elfogadták, és az adásvételi szerződéseket aláírták;
- a fiktív adásvételi szerződéseket az I. rendű terhelt az illetékes földhivatalokba benyújtotta;
- a bejegyzéseket követően, amennyiben a csere létrejött, a bérbeadói hozzájárulás beszerzése érdekében a cserekérelmet az I. rendű terhelt összeállította, abban az önkormányzatok felé azt a látszatot keltette, hogy a bérleti jogviszonyba lépni kívánó személyek a vidéki ingatlanok tényleges tulajdonosaiként lépnek fel;
- azt a látszatot keltette továbbá az önkormányzatok felé, hogy a jelenlegi bérlők ténylegesen a vidéki ingatlan felett tulajdont kívánnak szerezni, holott szándékuk a cserepartnerek által a csere létrejöttére felajánlott pénz megszerzésére irányult, vidékre nem kívántak költözni;
- a szóban forgó vidéki ingatlanok egy része lakhatatlan volt, más részük esetén a fiktív adásvételi szerződés megkötésére az ingatlantulajdonos tudta nélkül vagy a vételárhoz jutás körében az eladó megtévesztésével került sor;
- az esetek egy részében pedig az ingatlantulajdonosok a kilátásba helyezett anyagi haszon ellenében írták alá csak a szerződést úgy, hogy az ingatlant továbbra is lakták; ők abban a hiszemben voltak, hogy idővel újabb adásvételi szerződés megkötésével visszakapják papíron is az ingatlantulajdonukat;
- az I. rendű terhelt ügyintézése a bérleti jogok cseréjét illetően semmilyen formában nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek, az önkormányzatokat megtévesztette a kérelmezők ingatlantulajdona, a jelenlegi bérlők későbbi lakhatásának biztosítása, illetve a hozzájárulás megtagadását kizáró okok fennállta körében;
- az I. rendű terhelt a hozzá forduló ügyfeleknek azt is állította, hogy a pénzük ügyvédi letétbe kerül oly módon, hogy az ügyvédi letéti bankszámlára kerül befizetésre, vagy ügyvéd veszi át őrzésbe és kezelésbe az irodájában az átadott készpénzt;
- az I. rendű terhelt az okiratokat is ennek alapján állította össze,
- az átvett összegek kapcsán azt a hamis látszatot is keltette, hogy az valójában nem hozzá, hanem az eljáró ügyvédhez kerül;
- a sértettek azonban rendszerint neki adták át a pénzt, az átvett összeggel pedig minden esetben ő rendelkezett, azokat javarészt saját céljaira költötte, nem őrizte meg letétként, egyes esetekben a sértettek engedélye nélkül átadta a bérlő részére, és azokat vissza sem fizette a letevő sértettek részére;
- a cselekményeiből fakadóan az I. rendű terhelt összesen 36.620.000 forint vagyona tett szert.

[49] Az eljáró bíróság a tévedésbe ejtés elkövetési magatartását ezen felül is minden konkrét esetre vonatkozó tényállásban rögzítette.

[50] Az I. rendű terhelt a sértettek pénzének megszerzése érdekében tehát nem csak a sértetteket (a csalás megállapítása szempontjából ennek van jelentősége), hanem az önkormányzatokat és azokat a személyeket is megtévesztette, akik vidéki csereingatlanokkal rendelkeztek. Valójában az ügymenetben valamilyen módon, bármely oldalon részt vett valamennyi szereplő abban a téves feltevésben volt az I. rendű terhelt magatartásának következtében, hogy szabályosan, a törvénynek megfelelően jár el. Ezzel szemben az I. rendű terhelt által kidolgozott és alkalmazott módszer, valójában az egész ügymenet a vonatkozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányult az I. rendű terhelt egymásba fonódó, egymást követő megtévesztései révén.

[51] Ezt a tényt nem befolyásolja az sem, hogy bizonyos esetekben a teljesedés miatt az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségre vonására nem került, nem kerülhetett sor.

[52] Következésképpen a csalás – az indítvány álláspontjával ellentétben – vitán felül tényállásszerű, annak a törvényi tényállási elemei, a tárgyi és alanyi oldala szükséges és elégséges mértékben egyaránt megvalósult.

[53] A csalás rendbeliségével kapcsolatban a Kúria megjegyzi, hogy az minden esetben a sértettek számához igazodik. Ezt is figyelembe véve rögzíti, hogy jelen ügyben a vádon túlterjeszkedésre nem került sor [Be. 607. § (1) bekezdés b) pont], a vád ki nem merítése pedig nem felülvizsgálati ok.

[54] Nem tévedett tehát az eljáró bíróság amikor az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét 3 rendbeli – két esetben folytatólagosan elkövetett, egy esetben kísérleti szakban rekedt – csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], 10 rendbeli – két esetben folytatólagosan elkövetett – csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont], csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont], 25 rendbeli – 7 esetben társtettesként, 6 esetben közvetett tettesként elkövetett, 2 esetben kísérleti szakban rekedt – közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §) állapította meg, és törvényes a kiszabott büntetés is.

[55] A felülvizsgálati indítványban az I. rendű terhelt valójában a tévedésére hivatkozott azzal, hogy ügyvédek tanácsát kérte ki arra vonatkozóan, hogy az általa folytatott ügymenet jogszabályba ütköző-e, akik arról biztosították, hogy nem követ el bűncselekményt.

[56] A Kúria a tévedéssel összefüggésben utal arra, hogy a Btk. 20. § (1) bekezdése alapján nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. A Btk. 20. § (2) bekezdés szerint nem büntethető az sem, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van.

[57] A felülvizsgálati eljárásban azonban a tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra csak akkor lehet hivatkozni, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (BH 2011.183.).

[58] Jelen ügyben a megállapított tényállásban nincs olyan körülmény, mely alapján az I. rendű terheltnek a ténybeli vagy a társadalomra veszélyességben való tévedésre oka lett volna, de olyan sem, amelyből a tévedés tényére lehetne következtetni.

[59] Az I. rendű terhelt szerint a vele szemben kiszabott büntetés a törvénysértő minősítés miatt eltúlzottan súlyos, törvénysértő.

[60] A Kúria rámutat, hogy felülvizsgálatban nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve

annak mértéke vitatására. A bíróság mérlegelése jogkörébe tartozik az is, hogy konkrét ügyben, illetve adott terhelt esetében mit tekint enyhítő vagy súlyosító körülménynek, s azt miként értékeli.

[61] Kétségtelen, hogy ennek során a bíróságnak figyelemmel kell lennie a Btk. 79. és 80. §-ának rendelkezéseire, valamint a BKv 56. számú véleményben foglaltakra. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy Btk. 79. § és 80. §-ai, valamint BKv 56. számú véleményben foglaltak a büntetéskiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró szempontjai.

[62] Miután pedig az anyagi jogi felülvizsgálat tárgyát a bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége nem (a büntetéskiszabási tényezők értékelése sem) képezheti, így felülvizsgálatban az sem támadható, illetve vizsgálható, hogy az eljáró bíróság miként vette figyelembe a Btk. 79. és 80. §-ait, valamint a BKv 56. számú véleményben foglaltakat.

[63] Ekként a Kúria az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[64] *A döntés elvi tartalma*

A csalás tényállásszerűsége szempontjából (alanyi oldalon) annak van jelentősége, hogy az elkövetőnek a felrótt magatartás tanúsításakor mi volt a célja. Csalás esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén, úgy rendelkezik a vagyonáról, ahogy azt egyébként nem tette volna.

A felülvizsgálati eljárásban a tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra csak akkor lehet hivatkozni, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (BH 2011.183.).

IV.

[65] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[66] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. október 14.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
bíróági ügyintéző